

RÓZSA UJSÁG.

AZ ÁTALÁNOS
RÓZSÁSZAT KÉPES SZAKKÖZLŐNYE.

III. évfolyam.

3-ik szám.

SZERKESZTI ES KIADJA:

DR. KAUFMANN ERNŐ, PECS-SZABOLCSON.

Az évfolyam június elsején kezdődik. — Megjelenik évenként 6 fuzetben: június, augusztus, október, december, február es aprilis hónapokban. — Előfizetési ára: évenként 2 frt, félévre 1 frt. — Reklamációk csak a megjelenési hónap 20-áig vehetők figyelembe. — Mindennemű küldemények a szerkesztő nevére címzendők.

A német kiadás előfizetési arai ugyanazok.

PÉCSET I. 1889

NYOMATOTT ENGEL LAJOSNÁL.

RÓZSA UJSÁG.

Tartalom. Jellemvonások a thea-, bengál-, bourbon-, noisette-rózsák s azok korcsainak felismerésére. — Néhány gyakorlati fogás rózsatermelők számára. — Korai és késői rózsavirítás. Jegyzetek a gyakorlatból. — Remontáló Belle de Baltimore. — Rosa rugosa Thunb. — Mad. Maurin. — Camoens. — Mlle. Eugénie Verdier. — Egy elhanyagolt alma. — Bühli korai szilva. — Walluf szamóca. — A szamóca szaporítása. — Madárijesztő. — Megbűntetett farongálás. — Gombatenyésztés a lóistállóban. — Férgek kiirtása a virágoserepekből. — A földibólhák ellen. — A valódi Kazanlik-rózsa. — Aquilegia chrysantha, grandiflora alba. — Papaver orientale. — Két új tulipánfaj. — Télen nyíló cigányeresenyje. — Pergamon-rózsa. — Tiringer Mihály. — Új rózsafajok. — Irodalmi szemle. — Műmeléklet: Rosa rugosa Thunb.

JELLEMVONÁSOK A THEA-, BENGÁL-, BOURBON-, NOISETTE-RÓZSÁK S AZOK KORCSAINAK FELISMERÉSÉRE.

François Crépin-től Brüsszelben.

(Vége.)

Vizsgáljuk meg most a Noisette-csoportot. — Általában el van fogadva, hogy e csoport a bengál- és pézsmarózsa (*R. moschata* Mill.) keresztezésének tartozéka. A mennyire azt megítélni képes vagyok, eme származtatás tökéletesen helyes. Mindenkor igen érdekes leend e két rózsá közt a keresztezéseket ismételni, hogy a íszerzők állításai felől biztosak lehessünk. A bengálrózsa egy természetes csoporthoz tartozik (Indicae), mely most rokonságba lép az összeforrt bibések (Synstylae) osztályával, hová a *R. moschata* is tartozik. E két csoport jelleginek sajátlagos összetétele, elég könnyűvé teszi bizonyos Noisette-rózsák felismerését; — mondom bizonyos Noisette-rózsákét, mint-hogy e csoportban a valódi Noisette-rózsák első származékainak oly korcsalakjai is léteznek, melyek más rózsafajok keresztezéseiből eredve, a bengál- és a pézsmarózsa jellegein kívül más rózsák sajátosságait is fölvtették. Találkozunk tehát a Noisette-csoport elkülönítésénél is nehézségekkel, melyeket azért nem lehet egykönnyen leküzdeni, mivel a kereszteződések természetében nem találunk

Természetszerűleg csupán a bengál- és a thearózsák képesek remontálni; ez alatt azt értjük, hogy e rózsák azon vidékeken, hol a növényélet nincsen mindig korlátozva, de a tél fagyának alá van vetve, hajtásaikat tavasztól télíg megújítják s így az egész meleg évszak alatt virágoznak. — Régóta uralkodik a hit, hogy a damaskusi rózsá (*R. damascena*) remontáló faj lenne; ez azonban téves felfogás. A damaskusi rózsá évenként csak egyszer nyílik s származékai csupán azon esetben képesek második virágzatot is hozni, ha tenyésztésükben bizonyos mesterséges műveletnek vettettek alá. A rózsászok e remontáló képességet úgy ruházzák át az évenként csak egyszer nyíló fajokra, hogy azokat a bengál- és thearózsákkal keresztezik. Az ily keresztezések első korcsai a *R. provincialis gallica*-ról származtak, melyek sajátágos csoportjában még a *R. centifolia* és a *R. muscosa* is szerepelnek. Ugyanilyen keresztezések történtek még a damaskusi rózsával is, sőt véleményem szerint, mint régi korcsok, a *R. gallica* és *R. canina* korcsai is tárgyát képezték e keresztezéseknek.

setigera, szintén belevonattak e keresztezésbe. A bengál- és thearózsa eme keresztezései eredetét képezték ama óriási csoportnak, melynek alakjai *Hybridák* és *Remontáns-hybridák* elnevezését nyerték. E nagy csoport alakjai egyrészt csupán egyszer nyíló fajokat képeznek, míg másik részük inkább az ősi szülőkre ütve, (bengál- és thea) évenként többször is virágoznak. A rózsászok, kik e két sereg korcsalakjait leirták, nem voltak képesek közöttük tiszta határt vonni. — A R. prov. gallica: öregebb ágainak sertés fegyverzetével, kehelyszirmainak számos nyútványával s összetett fogazottságával, jelentékeny bélyeget nyom korcsalakjaira, melyek már első tekintetre elárulják az ősfaj eredetét. A R. damascena már kevésbé hagy maga után oly jellegeket, melyek után a bengál- és a thearózsától eredt korcsaira következtethetnénk. Azon korcsok, melyek a havasi rózsza (R. alpina) s a bengálrózsza keresztezéséből származnak, könnyen felismerhetők. Az ugynevezett *Boursault-rossza*, mint egyike ezen korcsoknak, leginkább van elterjedve. A R. multiflora Thunb. a bengálrózsával keresztezve, a korcsoknak egy egész seregét szolgáltatja, melyek a kereskedésbe bocsátva, egészen tévesen polyantha-rózsáknak nevez-

tetnek.) Ezek a korcsalakok jól remontálnak s részben a R. multiflora jellegét viselik: pártájuk kicsiny, virágzatuk csoportos és mellékleveleik többé-kevésbé mélyen hasítottak.

A R. *setigera* Mich. és a bengálrózsza közt szintén létezhetnek korcsalakok, azonban tartok tőle, hogy a R. *setigera* és a R. multiflora közötti keresztezések nem vétetnek kellő figyelembe.

A legújabb időben már oda is eljutottunk, hogy a *Rosa rugosa* Thunb. és a thearózsa keresztezéséből szintén birunk korcsalakokat felmutatni (Mad. G. Bruant.)

Igérhetem, miszerint mindenképpen az lesznek, hogy a rózsászok a kertileg művelt rózsáknak egy oly felosztásával rendelkezzenek, mely a növénytani jellegekben találja alapját. Igen forrón óhajtom ez osztályozást, azonban jártasságom a kertí rózsák ismeretében még nem oly nagy, hogy e nehéz munka megoldásához foghatnék; nem fogok azonban fáradságot kimélni a cél eléréséhez s nem hagyok fel ama reményemmel, hogy egy napon a rózsászoknak egy oly osztályozást mutassak be, mely őket képes leend a kertí rózsák rendszerének jelenleg uralkodó zavarában az igaz utra vezetni.

NÉHÁNY GYAKORLATI FOGÁS RÓZSATERMELŐK SZÁMÁRA.

Kherndl Imrétől Zala-Nagy-Récsén.

(Folyt. és befejezés.)

Az őszi szemzések alvó szemeit különféleképpen szokták a tél hidege ellen megvédeni. A francziák e tekintetben több módszert hoztak javaslatba: az egyik földdel takar, a másik sárgómbbel tapasztja körül az alvó szemét, a harmadik meg lámpaüveggel borítja be s azt mohával tömi ki stb. E tárgy fölött a Journal des Roses csak nem régiben is elkeseredett vitát fejtett ki, mely végre oly impertinenssé vált, hogy a lap szerkesztője: Pierre Cochet, kénytelen volt lapjában kijelenteni, miszerint e tárgyról több sem-

ről az őszi szemzések alvó szemeit forró faggyuba mártott vékony vászonnal szoktam télire beföldni. E faggyus vászomból 12—15 cm. hosszú és 4 cm. széles darabok lesznek

*) A *Grandiflora*, Bernaix által tenyésztett s polyanthának nevezett rózsza, szerintem nem egyéb, mint a pézsmarózsának egy egyszerű válfaja. A termelő itt a magvak eredetében csalatkozott, mivel azok a R. moschata magvai lévén, csak tévesen jeleztek a R. multiflora magvainak. A polyantha-rózsza: *Mlle. Blanche Rebattel*, (Journ. d. Roses, 1889. 1. sz.) nem tartozik az ugynevezett polyantha-korcsok csoportjához, (R. multiflora × R. indica) hanem inkább a R. multiflora valódi

kiollóva s ezekkel az alvó szemek jól be lesznek göngyölítve; e faggyus vászonboríték fölé még 4 rétből összehajtott ujságpapír lesz csavarva s jól bekötve. Nincs az a hideg, mely az imígy betakart alvó szemnek árt-hatna. Mintegy 12 év óta alkalmazom e takarási módot s nem emlékszem, hogy valaha cserben hagyott volna. Az áttelelt alvó szemekről tavasszal a boríték eltávolíttatik, a vadoncz pedig a szem fölött lemetszetik. Most azután a gyökérzetben felhalmozódott tápanyagok egyenesen a nemes szemhez tó-dulnak, mely csakhamar kihajtva, oly rohamos és erős növésnek indul, aminő fajbéli növésénél fogva egyáltalán elérhető.

Az elmúlt télen azonban, az évszak rendellenes lefolyása, nagy károk árán, ismét egy hasznos tapasztalattal gazdagította rózsászati ismereteimet. A rendkívül száraz őszi időjárás mellett, bár vadonczaim egyik részénél a hég a fától jól le is hámlott, a másik részénél igen rosszul, vagy éppen nem fejlett le; — az előbbieket egyszerűen raffia-háncscsal szemezttem, az utóbbiakra azonban a szem bekötése előtt egy darabka hossz-négyszögben kimetszett s közepén a nemes szem számára kis nyílással ellátott viaszos papírt (a dohányskatulyából) s mikor ez elfogyott, ugyanilyen alakú viaszos tafotát borítottam s csak e boríték fölött kötöttem be a szemzéseket. Mint tudjuk, a múlt őszi hideg váratlanul, már igen korán beköszöntött (oktob. 17.) s miután a léghőmérsék minimuma — 8° R.-t ért el, bár a takarást a faggyus vászonnal fogatosítottam, azt hittem, hogy fáradozásom immár teljesen dugába dőlt. Tavaszkor azonban mit tapasztalok? — A raffiával egyszerűen lekötött, összesen 70 darab megfogalmazott szemzésből alig maradt meg 5—6 darab, míg a viaszos papírral és tafotával beborított rosszul hámló alanyba

eszközölt 45 szemzésből csupán 7 darab volt a veszteség. Ebből azt kell következtetnem, hogy a raffiával egyszerűen lekötött szemzéseknél a korán beállt hideg miatt, kellő védelem híjával az összeforradás nem volt tökéletes, míg a viaszos papír és tafota, az összeforrás helyét jól megvédték a tél viszontagságai ellen. Ezen őszi szemzési eljárást oly czélszerűnek tartom, hogy azt nem győzöm eléggé ajánlani a rózsászoknak, annyival is inkább, mivel mellette a T alakú metszés annyira összefor, hogy későbbben még a nyomát sem látjuk, ellenben az egyszerűen lekötötteknél a metszés helye mindig látható lesz. Ajánlatos ez eljárás még azért is, mivel tapasztalatom szerint az alanyok átellenes elhalása sem szokot bekövetkezni. Általában azt állítják, hogy ha a friss szemzést 2—3 nap múlva eső éri, akkor az rendesen elpusztul. Igaz ugyan, hogy a szemzéseket mindig derült időben s főleg a déli órákban szoktam végezni, azonban már volt alkalmam azt is tapasztalni, hogy a viaszos papírral, vagy tafotával fődött szemzéseim, bár 2—3 nap múlva jól megáztak, egyáltalában nem pusztultak el s így e szemzési módszer még ez oldalról is igen előnyösen alkalmazható. Az is nagyon természetes, hogy az alany és a nemes szem ily benső összeforrásának előnyös következményei sem maradhatnak el: a szél nem egykönnyen töri ki a nemes hajtást, melynek növése is sokkal erősebb s így koronája is gyorsabban fejlődik; az erős összetapadás, a téli takarásnál sem lesz az oly gyakori széttörésnek helyévé, virágzat is dúsabb, fejlettebb lesz s így tovább.

Végre még csak azt tartom felemlítésre méltónak, hogy magoncztörzseken a szemek igen jól megtapadnak, a rózsák sokkal szebb színezetben mutatkoznak s a mi az ily magoncz alanyoknak a legnagyobb előnye, az átültetést éppen nem szokták megsínyleni.

KORAI ÉS KÉSEI RÓZSAVIRITÁS.

(Befejezés.)

Az egyszernyiló rózsák rendszeren június hónapban fejtik ki virágzatukat, némelyek azonban, mint pl. a Persian Yellow, már május második felében virágoznak. A R. centifolia, R. damascena és a pomponrózsák rendszeren július második felében kezdenek nyilni s e virágzat nem ritkán még a júliusba is áthúzódik. A csikos-, kuszó- és egyszernyiló moharózsák rendszeren szintén júniusban nyilnak és sokkal ismeretesebbek, semhogy részletesebb leírásukra szorulnánk, azonban létezik egy eddig teljesen elhanyagolt természetes csoport, melynek törzsfajai évenként háromszor sőt négyszer is virágoznak; ez az ugynevezett japáni rózsza: *Rosa rugosa* Thunb., melynek bővebb leírását és ábráját az olvasó mai számunkban találja. Ezen rózsának törzsalakjai szépeknek egyáltalán nem mondhatók s a kert díszítésére csupán érdekes külsejük miatt alkalmasok, mihez még a teljes télállóság is járul. A moharózsák egyik alcsoportja már szintén bir remontáló képességgel s mivel ezen csoport is teljesen télálló, lassacskán bevonul a rózsakertekbe. A remontáló moharózsák évenként rendszeren csak kétszer nyilnak, még pedig centifolia-természetüknél fogva június derekán, indica-természetüknél iogva pedig ősszel s néha oly későn, hogy virágaikat még november 1-én a halottak emlékére kötött koszorúban is láthatjuk. Ez a remontáló képesség onnét ered, hogy e csoport alakjai bengálvért tartalmaznak, külső alakjuk azonban megtartotta moharózsa jellegét. Legkiválóbbak e csoportban: Blanche Moreau, Salet, Deuil de Paul Fontaine és Mad. Moreau.

Az igazán remontáló rózsák csoportját azonban kétséggel a bengálrózsák képviselik. A többi kertirózsák remontáló képességüket kizárólag azon keresztezéseknek köszönhetik, melyek a R. indica s a többi, nem remontáló rózsák közt eszközöltettek. A bengálrózsák kora tavasztól késő őszig folytonosan fejlődésben vannak s mint tudva

válnak; kár, hogy e csoport kevesebb figyelemben részesül, semmint megérdemelné s ezen elhanyagolás volt az oka, hogy néhány jobb alakja eddig is már kiveszett. A bengálrózsák virágzatát némi műfogással még a szabadban is képesek vagyunk szabályozni. Ha a tavaszkor megjelenő bimbókat lecsipkedjük, úgy a nyári virágzás rendkívül dús lesz; ha pedig a nyári és őszi bimbókat csipkedjük le, akkor a tavaszi virágzat lesz dús és korai. A közönségesen ismert Cramoisi superieure e tekintetben annyira szokványos, hogy cserépbe ültetett példányai az esztendő bármely kivánt szakában képesek virágozni, ha arra átültetés és a bimbók kicsipkedése által előkészítettnek. Ez a hajtóképesség csaknem valamennyi bengálrózsánál észlelhető. Az említett fajon kívül e csoportban még következő alakok érdemelnek említést: Alexina, Belle Marseillaise, Ducher, Mad. Pauvert, Louis Philippe, Citoyen des deux mondes, a két Laurent-rózsza és az érdekes, de nem szép Viridiflora. A thearózsákról a virágzás idejére nézve szintén csak annyit mondhatunk, mint a bengálrózsáról, azonban itt még felemlítjük ama fontos körülményt, hogy a thearózsák tavaszi virágzata rendszeren sokkal silányabb a nyárinál s így a thearózsák igen könnyen terelhetők át a nyári virágzatba, ha tavaszkor első bimbói kicsipetnek. Van néhány thearózsza, melynek tavaszi virágai fel sem nyilnak kellőképen s így tavaszi virításukban egyáltalán nincsen köszönet, mint pl.: Perle des Jardins, Sunset, Perle de Lyon, Marie Guillot, Jean Ducher, Clement Nabonnand, Mad. Bravy stb. Ha ezeknél a rózsáknál a tavaszi bimbók lecsipetnek, nyári virágzatuk teljes pompájában fog megjelenni; különösen a Perle de Lyon, melynek óriási virágai ily kezelés mellett a híres Maréchal Nielt jóval felülmulják. A thearózsák tehát joggal nevezhetők nyári rózsáknak, míg közel álló rokonaik, a Noisette-rózsák, legszebb virágzatukat őszi szokták kifejtetni. A Noisette-rózsák

nevezetesebb lenni; ha azonban augusztusig bimbóikat szorgalmasan kicsipkedjük, az őszi virágzat teljes pompájában fóg megjelenni. E csoportnak csak igen kevés oly alakja van, mely valódi Noisette-rózsának volna nevezhető; mint tiszta korcs, azaz: melynél úgy a *R. moschata*, mint a *R. indica* jellegei részarányosan vannak jelen, csupán az *Aimée Vibert* jöhet figyelembe, melynek szép és dús tavaszi virágzata van, nyáron is dúsán virít, ősszel pedig néha a legdúsabb virágzatot hozza. Ha e rózsát csoportbeli egyik társával, pl. a *William Allen Richardson*nal hasonlítjuk össze, akkor azt kellene hinnünk, hogy az *Aimée Vibert* nem tartozik a Noisette-csoporthoz; pedig a dolog éppen megfordítva áll, mivel e csoport számos jeles alakja, minők: a *W. A. Richardson*, *Réve d'or*, *Caroline Schmidt*, *Chromatella*, *Bouquet d'or* stb., már inkább a theacsoport jellegeit viselik, míg pl. a *Lamarque*, *Fortune's Yellow* és *Céline Forestier*, valamivel többet tartalmazván a *R. moschata* véreből, tavaszkor is jól virágznak.

A kétes értékű bourbon-csoport, időszaki viritás tekintetében igen kevés állandóságot mutat. Jó nyári virágzók: *Souv. de la Malmaison* három sportjával u. m.: *Leweson Gower*, *Malmaison rouge* és *Kronprincessin Victoria*, továbbá: *Mistress Bosanquet*, *Queen of Bedders* és *Prince Napoléon*, míg e csoport néhány alakja, melyek típusául a *Blanche Lafitte* szolgál, jó őszi viritók. A ki pedig szép nyári *Malmaison*-t bőségben akar tenyészteni, annak a tavaszi bimbókat irgalom nélkül ki kell csipkednie s az erősen neki indult szem fölött a fölösleges galyat lemetesznie. Meg kell itt még két rózsáról emlékeznünk, melyek bár tekintélyes rózsászok által a bengálcsoportba osztatnak, inkább bourbon-jellegűek; ezek: *Elise Flory* és a *Hermosa*. E két rózsza szakadatlanul remontál s rendkívül sok virágot szolgáltat az üzleti célokra.

A Noisette-bourbon-hybridák jól viritó nyári és őszi fajokat képviselnek; ezeknél tehát a tavaszi bimbók szintén kicsipendők. Legjobb alakjai e csoportnak: *Baronne de*

Rougemont, *Boule de Neige* és *Coquette des Blanches*.

Viritás dolgában igen közel állanak a bengálrózsákhoz a theahybridák; rövid növésük és szakadatlanul megújuló virágzatuk miatt méltán tekinthetők a kerti rózsák középnemeseinek. Igaz ugyan, hogy a theahybridák alkotása némely fajnál nem a leg-tökéletesebb, azonban újabb időben ezen a bajon is iparkodnak segíteni az ujdonságtenyésztők s *Bennett* az ő 5000 dolláros rózsájával a szín, alak, illat és tartás netovábbját csakugyan el is érte, mert e rózsza ezen tulajdonságokon kívül még folyton remontál is s a tél hidege iránt sem valami érzékeny. A *W. F. Bennett* után mint általánosan ismert és kedvelt thea-hybrida, a *La France* érdeml említést; e rózsának oly erős és kellemes illata van, hogy mellette még a damaskusi rózsza is szégyelheti magát.) Nevezetesebb theakorcsok még: *Lady Marie Fitzwilliam*, az örökké nyiló gyönyörű *Distinction*, *Camœns*, *Mad. Étienne Levet*, *Pierre Guillot*, *H. G. Bancroft* stb. — A theahybridák folytonos dús virágzatát nagyban lehet az által fokozni, ha az egyes viritási időszak befejeztével a föld talaját friss és higitott trágyaöntelékkel látjuk el. De különösen gyorsan remontálnak e rózsák akkor, ha virágaik félig nyílt állapotukban a legelső duzzadó szemnél lemetesznek, míg ha a virágszár elnyílás után is a tőn marad, az újvirágzás fölötté késleltetik és tökéletlen lesz. Ha valakinek a kertjében 100 db jobb fajtájú theahybridája van s ezeknek megadatik a kellő kezelés, nincsen rá eset, hogy a meleg időszak alatt kertje csak egy napig is nyiló rózsza nélkül álljon.

Végül következik a remontánsok óriási csoportja. E csoportban rendkívül sok olyan faj fordul elő, mely évenként csupán egyszer, júniusban virágzik; ezeknek tehát semmivel sincsen nagyobb értékük, mint a centifolia,

*) A «Kertészeti Lapok» ezidei 8-ik számában, a 217-ik lapon azt a hihetlenséget olvassuk, hogy a *La France* nem illatozik. Czikkirő bizonyosan nem látott vagy nem szagolt még *La France*-ot, vagy ez alkalom-

vagy a damascena-rózsáknak. Vannak azonban ezen csoportban is jól remontáló fajok, mint pl.: Marie Baumann, Victor Verdier, Général Jacqueminot, Xavier Olibo, Mad. Decour, La Rosière stb., csakhogy ezeknél a remontálás nem tökéletes, vagyis az újra megjelent rózsák száma csekély, azoknak alakja nem tökéletes stb., s a mi e rózsákat ilyenkor értékükben csökkenti, főképpen azon körülményben rejlik, hogy ilyenkor a neme- sebb thearózsák nagyobb számban s jobb fejlettségben jelennek meg.

Ezek volnának tehát azon körülmények melyek a szabadban tenyészített rózsáknál figyelembe veendő, ha a nyár valamelyik szakában nem akarunk rózsák nélkül ma- radni; tenyészünk inkább kevesebb rózsát, ápoljuk azokat szabályszerűleg, válasszunk ki jól remontáló fajokat, trágyázzuk a talajt inkább bőven mint fukarul s akkor soha sem fogunk panaszkodni a rózsák hiánya miatt.

F.

JEGYZETEK A GYAKORLATBÓL.

Uhlemann Bernhard-tól Frankenbergben.

A rózsá takarásáról. — A szaklapokban igen sokat irnak és vitatkoznak azon kér- désről, hogy a szabadban álló rózsák mi módon védelmeztessenek a tél hidege ellen, hogy bennük kár ne essék. Némelyek fenyő- galyakkal takarnak s ezt a legjobbnak tart- ják, mások meg azt állítják, hogy a földdel történt takarás amannál sokkal jobb; ismét mások gödröket ásnak s a rózsá koronáját ezekbe fektetik, vagy üres ládákat borítanak rájuk s így tovább. Mindezek s még más több takarási eljárások tényleg meg is felel- hetnek a célnak, azonban egyik módszer sem tarthat rá igényt, hogy mindenkor, mindenütt és bárminő helyzetviszonyoknál teljesen beválnék. A ki rózsáit elegendőkép- pen oltalmazni akarja, az ne csak a hideg, hanem főképpen a nedvesség ellen működ- jék, kutassa ki, hogy neki e feladat megol- dásában melyik módszer felel meg legjobban,

mert a rózsáknak legnagyobb része, de kü- lönösen a thearózsák, nem annyira a hideg- nek, mint inkább a nedvességnek szoktak áldozatul esni.

W. F. Bennett mint hajtató rózsá. — Azon meggyőződésben, hogy a Rózsá Ujság t. olvasói között többen lehetnek, kik az 5000-dolláros rózsá melegházi hajtásával még nem foglalkoztak, de a legközelebbi időszakban azt eszközözöni akarják, van sze- rencsém szives figyelmökbe ajánlani, hogy e rózsát csak akkor lehet jól hajtani, ha azt edénybe ültetjük. Nem ajánlatos e rózsát a melegház szabad földjébe ültetni, sem pedig az ablak, vagy a fal bevonására alkalmazni, minthogy ilyen alakjában a kulturának, sem- miféle eredményre sem vezet, míg a cse- répbe ültetett példányok oly dús virágzatot nyújtanak, minőt csaknem egyetlen egy más hajtató faj sem.

REMONTÁLÓ BELLE DE BALTIMORE.

Egyik jeles rózsatenyésztőnkől a kö- vetkező érdekes sorokat vettük: «Hird, 1889. augusztus 29-én. — Tisztelt szerkesztő ur! Kertemben egy, észak-dél irányban huzódó léczkerítésen, két darab öt éves Belle de

a rózsák már a múlt évben is megújították virágzatukat, de akkor néhány virág miatt nem tartottam érdemesnek az esetről külö- nös említést tenni. Minthogy azonban jelen- leg az egyik tőn 62, a másikon pedig 27

annyival is inkább szükségesnek tartom köz-zétneni, minthogy e rózsafaj, eme jó szoká-sának megtartása mellett igen ajánlható lesz a futórózsák közül. Különösen megszügyeníti e rózsza a Geschwind-féle futórózsákat, melyek-ből kertemben öt faj van képviselve, de két év alatt még egy méteres hajtást sem hoztak. — Kiváló tisztelettel, kész szolgálja: *Komá-romy Tivadar* plébános.»

Az említett remontáló galyakat a főtisztelendő plébános ur szives volt átengedni. E galyakról 8 darab gyökérnyak-nemesítést csináltunk s most várjuk a jó

szerencsét. — A Geschwind-féle rózsákat illetőleg meg-jegyezzük, hogy azok, különösen a felsőbb vidékeken már eddig is nagy elismerést arattak; itt tehát valószí-nűleg nem a fajban, hanem tán a talajban, a nemesítés minőségében, vagy éppen az éghajlati viszonyokban lehet a hiba. Annyi bizonyos, hogy a két legutóbbi nyár nálunk igen száraz volt s ha a Geschwind-féle rózsák oly fal mellett vannak, hova kevés eső és napsugár jut, akkor természetesen nem lehet erős növéjük sem, mivel e rózsák nemesebb keresztezésekből eredvén, nagyobb ápolást is igényelnek, mint a közönséges rubifolia- vagy arvensis-fajok. Különben is Geschwind 12 futórózsája közül csu-pán a *Nympha Tepla* van olyannak ismerve, mely virág-zatát néha megújítja. (Szerk.)

B I R Á L A T O K.

Rosa rugosa Thunb.

Rosa ferox Lawr.

Ábrával.

Növénytani alak, melyet K. Koch a czimetrózsák (Cinnamomeae) közé osztott, bár jellegeinél fogva e csoport többi alakjától lé-nyegesen eltér. Lindley e rózsának és alak-jainak egy különálló csoportját állította fel s e csoportot »feroces« névvel jelölte. Crépin legújabb felosztásában ez a Lindley-féle cso-port nem fordul elő, de e felosztás részletei előttünk még ismeretlenek is s így egyelőre nem tudjuk, hogy 15 csoportjának melyikébe vette fel a *R. rugosát*. Hogy már most melyik osztályozás a leghelyesebb, arra határo-zott választ senki sem képes adni, azonban a rózsza különös alakja és határozott jellegvo-násai, kétség kívül Lindley nézete mellett szólnak.

E rózsza hazája Japán, hol azt »Ramanas«, más írásmód szerint »Vamanas« név alatt ismerik. — A terjedelmes, öt szíromból álló egyszerű virág karminpíros, inkább lillába hajló, egyszínű, illattalan; ezen kívül ugyan e rózsza fehér virággal is előfordul s a két válfaj közt növénytanilag nem lévén különb-ség, bötanikai törzsalakoknak nevezhetők.)

*A *Rosa kamschatica* Vent. hihetőleg azonos a *Rosa rugosával*, annyival is inkább, minthogy Thunberg sze-rint a többnyire piros virágú *R. kamschatica*, már fehér

Porodák számosak, szabályos sugaras tartás-sal, halványsárgák, míg a zöldessárgás bibék-nek csupán szorosan összenyomott tálcái emelkednek alacsony kúp alakjában kissé a korong színvonala fölé. Az öt kehelyszírom épszelű, hosszú hegyezett végén néha erősen kiszélesedő; e szirmok a külső fölületen ho-mályosak, számos, igen jól kifejlődött serte-mirigyekkel s ezek közt laza gyapjazattal borítottak, míg belül tapadó fehér nemezzel béleltek. A virág felnyílásakor a kehelyszír-mok vízszintes csillagküllőket képeznek, míg a gyümölcs érésekor felmerednek, egyáltalán nem lehullók. A fiatal gyümölcs hamvas-zöld, finoman szürkén beporzott, csaknem teke-alaku, hosszanti átmérőjében kissé összenyo-mott, fölül mély, gyürüszerű befűződéssel, mely a korongot a gyümölcstől élesen el-különíti; különben sima, kopasz, csak alsó részletén a szár körül gyengén pehelyszőrös s itt néhány hámalatti fehér mirigygyel el-látott; érett állapotában szép fénylő narancs-píros, néha skárlátpiros, későbbben megpuhul. Legnagyobb gyümölcse átmetszés után 25 milliméter haránt-átmérő mellett 21 millimé-ter magassággal bír. Magvai aránylag kicsi-nyek, köleshez hasonlóak s ősszel elvetve, ta-vaszkor igen jól kelnek ki. Virágnyel igen rövid, eleintén egyenesen felmeredő, az elviri-tás után kifelé hajlik úgy, hogy a gyümöl-egyet lőrvés válnak elég szilárd s egész ter-

jedelmében sűrű gyapjazattal, itt-ott finom szőrökkel borított,) tövében gatyákká (bracteae) kiszélesedett murvaktól körülvéve. Levélnyel rendkívül erős, jól megnyúlt, fölül egész hosszában sekélyen, vonalasan barázdás, egész fölületén gyapjuszőrös, teljesen mirigytelen, alul néhány igen jól fejlődött karcsu tüskével fegyverezve, a hajtások végén ülőknél azonban fegyvertelen. Melléklevelek a csúcs felé erősen, karélyosan kiszélesednek, rövid tompább csúcsban végződve; fölül simák, alul és a széleken gyapjasak s ez utóbbi helyen kivételesen néhány elkorcsosult sötét színű mirigyet találunk. Lombozat rendkívül sűrű, egy nyélen a hajtások alján 9, a csúcs felé 7 levélből áll. A levelek jól megnyúltak, keskenyek, igen szilárdak és állandók; fölül mázasan fénylő sötétzöldek, az erezetnek megfelelőleg mélyen recézettek, míg alul világosabbak, fénytelenek s a kiálló erezzel együtt gyapjasak, széleiken szabályosan és mélyen fűrészeltek. A barnás, fénytelen, későbbben megszőrkülő hajtások fölülete tapadón gyapjas, hosszabb-rövidebb, igen vékony és hegyes, derékszögben kiálló tüskékkal és sertékkal rendkívül sűrűn fegyverezve; faanyagban igen szegények, vastag taplós bélben dúsak, mint a bodzafánál. A bokor növése erős, sűrű és tömött; rövidebb hajtásai inkább oldalt terjedők s magasságban alig mennek egy méteren túl. Virágzat igen dús, 4—5 a hajtások végén egy bugában s oly szorosan álló, hogy néha már a bimbók is leszoritják egymást, egy közülök azonban mindig jóval nagyobb és egyenes felmeredő tartású. A virágzat egy nyáron át többször, legalább is háromszor jelenik meg, a mi e rózsát rendkívül fontossá teszi. Gyümölcseinek megéréséhez éppen két hónap kivántatik s így egy és ugyanazon bokron július végével érett gyümölcsöt, zöld gyümölcsöt és nyíló virágokat lehet látni; egy oly jelenség, melyet aligha látunk egyhamar más növénynél.

E sajátságos rózsának alig van még néhány kerti korcsalakja s ez tisztán csak

annak tulajdonítható, hogy a rózsatenyésztők e fajt még maig is olyannak tekintik, melynél a keresztezés rendkívül nehéz, vagy éppen lehetetlen; — pedig a dolog nem úgy áll. A szerkesztőség kísérleti kertjében már a mult esztendőben tétetett vele néhány keresztezési kísérlet s teljes eredményre is vezetett, amennyiben jelenleg három darab magoncz-csemetéje neveltetik: kettő a Perle de Lyon s egy a Bouquet d'or keresztezéseiből, mely utóbbi erős növésűnek ígérkezik s amennyire már most megítélhető, a szülők sajátságait egyesíti. Az imént lefolyt nyáron a Rosa rugosáról különféle keresztezések után már eddig is 31 darab teljesen kiértett gyümölcs nyeretett. Ezen keresztezéseknél a következő apafajok szerepelnek: Honorable Edith Gifford, Cornelia Kook, André Schwartz, Sombreuil, Charles Rovoli, Marie van Houtte, Mad. Melanie Willermoz, Perle de Lyon, Mad. Lambard, Mad. Bérard és 3 darab öntermékenyített gyümölcs. A párosítás idejét illetőleg, május 29-től június 7-ig összesen 21 virág lett termékenyítve. Ezen párosítások csak közép nagyságu gyümölcsöket szolgáltatnak, míg a második időszakból: június 17-től 31-ig, 10 párosítás után ugyanannyi igen jól kifejlődött gyümölcs nyeretett. A harmadik virágzattal is történt 5 párosítás, még pedig augusztus 17-től 31-ig; — ezek a gyümölcsök most vannak fejlődésben s ha az ősz meleg lesz, hihetőleg meg is érnek novemberig. Az összes párosításokból alig száradt le 5 darab. Az érett gyümölcsök magvai már október hó elején fognak elvetetni s az eredmény annak idején nem fog titokban maradni. Ily szembeszókó jó eredmények után tehát meg van döntve a legtöbb rózsatenyésztő ama balhite, hogy a Rosa rugosa más fajokkal csak nagy nehezen, vagy éppen nem keresztezhető,*) azonban e rózsza sajátságos eljárást igényel, hogy az eredmény sikeres legyen. Minden további részletezés nélkül, leírjuk itt a szerkesztőség kísérleti telepén tett eljárást: A Rosa rugosa viritásában különös szabványosságot mutat, ugyanis: a ma este még teljesen

*) K. Koch szerint sima; mi azonban mindig szőrös.

*) Bruant már a mult évben hozott egy ily korcs

zárt bimbó holnap reggelre már tökéletesen fel van nyilva s az nap több bimbó már nem nyílik fel. A termékenyítendő legnagyobb bimbó meghagyásával az alsóbb apró bimbókat mind kicsiptük s egy hajtás végén csak a nagy bimbó maradt meg. Az öntermékenyítés kikerülése végett a himek már jókor reggel, kis hegyes ollóval metszettek ki, a mi különben e szervek szabad fekvésénél fogva igen könnyen megy. Ezen herélés-kor azt tapasztaltuk, hogy a himpor rendkívül dúsán ömlik szanaszét, de a még *száraz* bibetálcákra *nem tapad*. Ugy intéztük tehát a metszéseket, hogy a porodák azonnal az ellenkező irányban hullottak le s ha mégis jutott valami a bibékre, erős ráfúvás és puha ecsettel történt lesöprés által azt teljesen el lehetett távolítani. Herélés után a szirmokról is lefúvatott és lesöpretett minden himpor-maradék, mire a rózsá délután 2—3 óráig teljesen magára hagyatott. Soha nem tapasztaltuk, hogy a rovarok egy ily kiherélt rózsá bibéin turkáltak volna, sőt ha esetleg a rózsára jöttek is, azonnal odább álltak. A bibék fogékonysága tapasztalatunk szerint délután 2—3 órákor kezdődik s estélig fokozódik. Az apafajból még délelőtt kimetszett himek, kis porcelláncsészében födetlenül helyeztetek árnyékos szélmentes száraz helyre; délután 3 óráig e himek már elégségesen szolgáltaták a száraz himport, mely most puha szőr-ecsettel a bibékre hintetett s e behintés este felé ismételtetett. E második behintésnél a bibék a himport annyira felvették, hogy csakhamar *bundát* kaptak tőle, a gyümölcs pedig már a legközelebbi 8 nap alatt szemmel láthatólag növekedésnek indult. Ezt a módszert akkor is követtük, ha a Rosa rugosát a saját himporával termékenyítettük. A magukra hagyott virágok nem képesek az öntermékenyítésre, sőt az első virágokkal eszközölt mesterséges öntermékenyítés sem vezetett eredményre s csak a második virágzásból voltunk képesek a leirt úton három darab öntermékenyített gyümölcsöt kapni.

Ezen érdekes kísérleti eljárásunkat szükségesnek tartottuk e helyen egész terjedel-

oly alakot képez, mely a Rosa indicán kívül egyedül bírván természetes remontáló képességgel, egy egész sereg kerti alaknak fog törzsfajává válni. A ki pedig a Rosa rugosát beszerezni akarja, az vagy dugványról, vagy magról nevelt példányát keresse, mivel a nemesített tők korántsem felelnek meg a kívánt czélnak. A rózsá tenyésztése különben semmi nehézséggel sem jár, mivel teljesen télálló lévén, a talajban sem igen válogatós; igen szereti a bőséges trágyaöntést (tavaszkor és nyáron) s félrövidre nyelve egész nyáron át buján fejlődik. A szerkesztőség kertjében levő három éves dugványtő Gebrüder Ketten luxemburgi czégtől való (piros válfaj), a róla nyert öntermékenyített három gyümölcs magvai pedig kívánatra díjtanul osztatnak szét a jelentkezőknek.

Mad. Maurin.

Thea. — Guillot père, 1853.

Mad. Denis, (Gonod, 1873.) Adèle Pradel.
— Fehér, közepe felé gyenge fakórózsaszínnel árnyékolt, néha sárgás. Nagy, tömötten telt, szép gömbalaku, gyengéd szirmai szabályosan elhelyeződve, a középsők keményebbek, összegöngyölödve; oldaltálló tartással, gyenge theaillattal. A gyér számu rövid sárga porodák a belső szirmok közé göngyölödve; a karminpiros; libeszárak jól kiemelkednek, fejlettek, halvány tálcáik hosszas patkóalakuak, felületük szemcsés. Az öt rövid kehelyszirmok közül kettő épszélű, háromnál csak néha találunk a széleken néhány kisebb, egyáltalán nem állandó fogazatot; belül fehér nemezzel béleltek, kívül fénytelenek, néha karminnal dúsán barnítottak, széleiken kevés apró piros szőrmirigyekkel benöve. Maghon igen rövid, csészealaku, fölül kiszélesedett, fejletlen, napoldalán rendesen karminnal barnított, sima fénylő, több apró fehér hámalatti mirigygyel pettyezett. Virágnyel hosszú és erős, napoldalán, vagy egész terjedelmében karminpiros, fénylő s csak gyéren álló apró piros szőrmirigyekkel borított. Murvák párosan átellenesek, igen keskenyek, de jól megnyúltak, a karminnal barnított oldalon levők

sednek. A kicsiny melléklevelek keskenyek, hártásak, alul-fölül simák, hosszú keskeny csúcsban végződnek, széleiken apró rojtokkal és piros szőrmirigyekkel pilláztak. Levélnyel karcsú, szívós, karminnal bőven barnított, fölül keskenyen és sekélyen barázdás, melynek szélein igen távolálló szőrmirigyek foglalnak helyet, egészen sima, fénylő, alul 4—6 erős kampós piros tüskével fegyverzett, melyek közt még néhány elszórt szőrmirigy is látható. Lombozat inkább ritka, egy nyélen rendszeren öt levéllel, melyek fölül szép fényes sötétzöld színűek, alul halványabbak, fiatalon pirosbarnák, széleiken gyengén, a csúcs felé mélyebben fűrészeltek. A sima fényes zöld hajtások a napoldalon szélesen pirossal barnítottak, távolálló, erősen fejlődött, széles alapon ülő, kissé hátrahajlott igen hegyes tüskékkel fegyverezve. A bokor növése erős, de nem sűrű, inkább oldalt terjedő. Virágzat tavaszkor kettesével-hármasával, későbbben egyesével álló, nem igen dús, de igen jól megújuló.

Külemében e rózsza igen nemes tulajdonságokkal bír, azonban virágai néha igen nehezen nyílnak fel s így nem tud népszerűségre vergődni. Csakis mint kerti alak nyer alkalmazást s különösen szép lombozata által tűnik fel. Félmagasra nemesíthető, nyesése úgy mint a thearózsáknál általában szokás, hosszabbra vehető, bár a rövidebb nyesést is elbíri. A hideg iránt nem igen lévén érzékeny, könnyebb takaróval is beéri. Lisztharmatot még soha nem láttunk rajta.

Camoëns.

Indica-hybr. — *Schwartz, 1881.*

Rózsaszínű, közepe felé valamivel sötétebb, néha karminpiros, alapjában sárga. Középnagy, lazán telt, félig kinyúlva szép serlegalaku, későbbben szabálytalanul zsindeyes; kifogástalan alkotásu, igen kellemes rózsailattal. Sárga porodái és bibéi közep-számuak, jól fejlettek. Az öt kehelylevél közül kettő épszelű, háromnál néha gyengébb fognyujtványok fordulnak elő; belül gyengén, fehérén gypjasak, kívül fénytele-

leten kevés, a széleken több apró piros szőrmirigygyel borítva. Maghon kicsiny, szabályos kehelyidomu, fölül gyengén befűződve fölületén apró szőrmirigyekkel s kevés gypjas pehelylyel borított. Virágnyel félhosszú, karcsu, de szívós, kissé meghajlott, napoldalan gyengén barnított, egész hosszában több apró vékony sertetüskével és szőrmirigygyel benőve. Murvak kicsinyek, rendszeren átellenes-párosak, karminpiros színűek. Melléklevelek jól fejlődve, hártásak, végük felé kiszélesedve hegyes csúcsban végződnek, széleiken piros szőrmirigyekkel dúsán pilláztak. Levélnyel megrövidült, erős és szívós, gyéren álló, a levelek erezetére is átterjedő mirigyszőrökkel alul néhány karcsu tüskével fegyverzett, fölül egész hosszában szélesen, de sekélyen barázdás. A terjedelmes, de nem igen sűrű lombozat 5, néha 7 sima levélből áll, melyek fiatalon karminnal barnítottak, fölül fénylő sötétzöld színűek, alul fénytelenek, halványabbak, széleiken gyengén fűrészeltek. A bokor növése mérsékelt, inkább bogas mint sudaras, hamar érdesülő zöld hajtásai erősebben fejlett, kisebb-nagyobb, a csúcs táján sertékkal kevert tüskékkel dúsán fegyverezettek. Virágzat igen dús, tavaszkor 2—3 a hajtások végén, őszkor egyesével álló, rendkívül gyakran és szabadon megújuló, nem ritkán egy bokron a fiatal bimbótól az elnyílt virágig minden fejlettségben. Kiválóan kerti alak, de edénybe ültetve hajtásra is használható; bokortői csoportosításokhoz jól beválnak, míg félmagas nemesítvényei folyton virágozva, a kertnek méltó díszére válnak; különösen értékesé teszi e fajt dús nyári virágzata. Nyesése valamivel rövidebbre vehető, télire azonban csak könnyü takarót igényel, sőt öregebb tői védett helyen takaratlanul is jól áttelelnek. Könnyen lévén dugványozható, tömeges szaporítása semmi nehézséggel sem jár. Eredete ismeretlen, sőt rendszertani helyzete a szaklapokban már többször képezte vita tárgyát; eleintén theakoresznak tartatott, azonban sokkal valószínűbb, hogy a *Rosa indica* és a *Rosa provincialis gallica* rózsák korcsa, mit egyrészt folytonos virágzása, másrészt a gyü-

jelenléte bizonyítanak. Minden kétséget kizárólag az első rangú rózsák közé tartozik s már is nagy elterjedtségnek örvend.

Mlle. Eugénie Verdier.

Remont. — Guillot fils, 1869.

Némelyek e rózsát azonosnak tartják a Mad. Marie Finger-rel (Rambeaux, 1873) és a Mad. Louis Donadine-vel. (Gonod, 1877.) Bár a hasonlatosság e három faj közt meglehetősen nagy, fajazonosoknak még sem tartathatók. Mind a három a Victor Verdier-csoporthoz tartozik s csak a Mad. Louis Donadineről tudjuk, hogy a Countess of Oxfordnak egyik sportja. — Fénylő rózsaszínű, a közepe felé sötétebb, nagy erős szirmai különösen kívül s a csúcsokon sokkal világosabbak. A rózsza nagy, jól telt, szabályos gömbalaku, későbbben csészealaku, rendes alkotás mellett egyenesen felmeredő tartással bír, teljesen illattalan. A sárga porodák alacsonyak, egy részük az összegöngyölt belső szirmok közé rejtett; a piros bibeszárak gyéren vannak képviselve, a porodáknál hosszabbak, fejletlenek, miért is e faj csak igen nehezen termékenyíthető meg; az elmúlt nyáron 7 virágja lett mülegesen termékenyítve, de valamenyi leszáradt. A kehelyszirmok igen jól vannak kifejlődve; háromnal a széleken terjedelmes sallangos nyujtványok foglalnak helyet s ezeknél a csúcsok többnyire levélalakulag vannak kiszélesedve, míg kettő állandóan épszerű; belül sűrű fehér nemezzel béleltek, kívül fénytelenek, elszórtan, a széleken sűrűen álló apró piros szőrmirigyekkel borítottak. Magtok igen fejletlen, magas csészealaku, fölül gyengén befűződve, sima, kissé beporzott. Virágnyel igen hosszú, merev és

rendkívül vastag, napoldalán gyengén barnított, egész hosszában elszórt mirigyességgel borított. Murvák átellenesek, rendszeren levélalakulag kiszélesednek, néha egy háromlevelű rendes lombzat által helyettesítve. Melléklevelek rövidek, jól kiszélesednek, a hajtások alsó részletén keskenyebbek; hártványok, keskeny hegyes csúcsban végződnek, széleiken váltakozva hosszabb-rövidebb mirigyessé szőrökkel pilláztottak. Levélnyel erős és rövid, fölül karminnal barnított s egész hosszában szélesen, néhol kettősen barázdás; e barázdák szélein távolálló felmeredő piros mirigyessé végű szőrök foglalnak helyet s ezeken kívül, különösen az első levélpár tapadási helye körül néha gyenge gyapjázat látható; alul sima, néhány hegyes tüskével s elvétve egy két fejletlen szőrmirigygyel ellátva. A sűrű terjedelmes lombzat rendszeren 5 nagyobb levélből áll, melyek fiatalon pirosan szegélyezettek, fölül szép telt-zöld színűek, keveset fénylők, alul halványabbak, fénytelenek, széleiken mélyen, néhol kétszer fűrészeltek. A sima zöld, itt-ott karminnal barnított hajtások csak néhány, a vesszők alsóbb részein elhelyeződött tüskével vannak fegyverezve. A bokor növése erős sudaras, de alacsony. Virágzat dús, egyesével álló, igen jól megújuló. Különösen dús nyári virágzatát nyerjük, ha a tavaszi bimbókat lecsipkedjük s a hajtásokat kissé, csak egy szemmel visszanyessük. Mint első rangú kerti rózsza, félmagasra nemesíttessék, míg bokortői csoportosításokhoz jól alkalmazhatók. Azelőtt meglegházi hajtásra is használták, most azonban már e célra jobb fajokkal rendelkezünk. Nyesése jó rövidre vétessék, télire azonban könnyű takaróval is beéri, sőt néhol még takaratlanul is jól áttelel.

ÁTALÁNOS KERTÉSZET.

Szines mellékleteink. Végre elértük azon pontot, melynél lapunkat ezen túl önálló szines műmellékletekkel láthatjuk el. Jövő számunkban már megkezdjük ezen sajátunkat

Egy elhanyagolt alma. — A pomologia újabb időben egészen más jelentőségűvé vált, mint pl. csak 20 év előtt is volt, midőn a phylloxera az európai szőlőket még nem fenyegette végpusztulással. Az almabor mindinkább kezd tért hódítani; Svájcban és Németországban már is nagyban készítetik; Délstajerban szintén jelentékeny, nálunk azonban még gyermekcipőkben járkal. — Ennek megfelelőleg a gyümölcsstermelők java részben csak a musthoz alkalmas savankás fajokot helyezik az előtérbe s az édes fajokat elhanyagolják. Így történt ez újabb időben Svájcban is, hol az egykori oly híres uster-alma már-már kiveszőben van. Ez az almafaj állítólag egy hollandi szolgálatban álló svájci katonától hozatott Uster városába s a környéken csakhamar rendkívül elterjedt s végre uster-alma név alatt közkeveltségűvé vált, most pedig az almaborhoz inkább alkalmas fajok által lassan kiszorittatik. G. Heim, németországi (Friedrichshafen) gyümölcskereskedő, ez almából Svájcban legközelebb kedvező árak mellett nagyobb megrendelést tett s melegen ajánlja ezen kiválóan édes alma kiterjedtebb tenyésztését, mivel véleménye szerint az aszaláshoz és cukrászati célokra jó anyagot képezve, nagy jövőnek néz eléje.

Bühli korai szilva. — A badeni nagyhercegségben mintegy 10 év óta e szilva jelentékeny üzleti cikket képez. Nemcsak Bühl városkában és környékén, hanem magában Badenban is a piacra kerül és »bühlvölgyi korai« (Frühe aus Bühlerthal) név alatt ismeretes. Ez a szilvafaj rendkívül dús termése mellett, a hideg iránt egészen érzéketlen, sőt virágzása közben is kiáll — 3° R-t s így termése csaknem minden évben biztosítva van. Alakja nem hosszás, hanem inkább gömbölyű; színe kék, íze édes, leves és izletes, érési ideje pedig már augusztus közepére esik, tehát egyike a legjobb piaci gyümölcsöknek.

Walluf-szamócza. — Goss & Koene-mann wallufi cég által legujabban egy igen feldicsért s »Walluf« névvel jelzett szamócza hozatott a forgalomba. Különösen dús ter-

földieper-faj, melynek gyümölcse rendes fejlettség mellett igen nagy, kemény husu, zamatos, fénylő piros. Különösen finom asztali csemege s a befőzéshez is rendkívül alkalmas.

A szamócza szaporítása. — Ha a szamóczát futóindáról akarjuk szaporítani, akkor tekintetbe kell vennünk, hogy bizonyos jól termő fajai között is találkoznak egyes tők, melyek a helyi viszonyoknál fogva gyarlón gyümölcsöznek. A szaporításhoz tehát mindenkor bőven termő tőket kell kiválasztani; ezeknél a futóindákat nem metszük le, hanem az első levélnél, az ujjal vajt kis gödröcskébe kampózzuk le s földdel lazán letakarjuk. Ha az így lekampózott indák körül a talajt nedvesen tartjuk, csakhamar megindul a gyökéreképződés s a támadt fiatal tő anyjától örökségbe veszi annak dús termőképességét.

Madárijesztő. — Bogyós gyümölcsfákat különösen a gyümölcs érésekor, igen szívesen keresnek fel a madarak s néha tetemes károkat okoznak. Az elijesztő készülékek száma igen sok: némelyek üres tojásokat tesznek a földbe tűzött hosszú pálcák végére, mások kitömött emberi alakot, »forgó katonát«, ke-replőt állítanak fel, vagy az ágakra színes rongyokat, kerti harangokat, tükröket akasztanak stb. A legolcsóbb madárijesztő azonban egy kicsiny, 12—15 cm. hosszú, 6—8 cm. széles, mindkét oldalán gyalult deszkácska, melynek egyik fele tisztafehérre, másika rítkító pirosra, vagy kékre van festve. E deszkácskák egyik végébe a közepén kis lukat furunk s ebbe vékony, de erős fonalat kötünk, melylyel azt a fa ágára kötjük úgy, hogy a deszkácska szabadon lengessen és foroghasson. Minél hosszabb a fonál, annál könnyebben forog és leng a színes deszkácska s így rítkító színeit a legkisebb légmozgásnál is gyorsan változtatva alaposan elűzi a tolakodó szárnyas vendégeket.

Megbüntetett farongálás. — A koburgi közbíróság egy realiskolai tanulót 60 márka pénzbírságra, esetleg 20 napi fogságra ítelt, mivel 7 gesztenyefát és egy hársfát bottal

szigoru ítéletet hozna a különben gyakran előforduló farongások ellen. Szerk.)

Gombatenyésztés a lóistállóban. — A mezei csiperke (*Psalliota campestris* L., Champignon) tudvalevőleg a legfinomabb gombafajok közé tartozik s a szabadban meleg nyári esők után birka- és tehénállások körül tömegesen jelenik meg. Mesterségesen is tenyészthető, sőt Franciaországban pin-czékben és e célra berendezett földalatti tárnákban is termeltetik. Ujabb időben Hoog-först nagy előnyel tenyészti a csiperkét a meleg lóistállóban. E célból 1 met. hosszú, 30 cm. széles és 15 cm. mély ládába régi lótrágya és lomföld keveréke tömődik s a csira e földbe ágyaztatik, azután a világosság elől elfödetik. Ha most a ládák az istállóban melegebb, légvonattól mentes helyére, pl. a jászol alá helyeztetnek, a gombaképződés csakhamar megindul s a ládák megtelnek a legszebb gombákkal.

Férges kiirtása a virágcserepekből. — Bayer, a Pharm. Zeitung-ban következő javaslatot tesz a virágcserepek földjében levő férgek ellen: quassia-fa (légyforgács) és törött vadgesztenye előbb vízben megfőzetnek s azután a víz szitán leszűrve 20—30° R.-ig lehűtetik, mire ily melegen a cserepek száraz földjére öntöztetik. A hatás oly gyors, hogy a férgek néhány perc alatt a felszínre jönnek s onnét eltávolíthatók. Bayer azt állítja, hogy e szer mindenkor csálhatatlan.

A földibolhák ellen. — Vegyünk egy darab, mintegy 30—35 cm. hosszú és 20 cm. széles deszkát s kenjük be ennek egyik felét ragadós kátránnyal. A földibolhák legjobban mozognak a déli órákban; ha ezen időtájban, a kátrányos deszkát bemázolt felével lefelé tartva, közvetlen lassan végighuzzuk az ellepett növények fölött, a bolhák fölúgrálnak s a kátrányhoz ragadnak.

A valódi kazanlik rózsza. — Dr. Dieck zöscheni (Németorsz.) faiskolatulajdonos, a múlt évben két rózsafajt: a valódi kazanlik-

káért (3 frt.) szállítja. Mindazon rózsafajok, melyek a nyugaton eddig kazanlik-rózsza név alatt voltak elterjedve, igen távol állanak a valódi olajrózsától. Dieck a saját költségén küldött ki Bulgáriába egy szakértőt, ki ott a rózsaoajhoz használt rózsafajokat két nyáron át tanulmányozta s ezekből a nagy tilalom daczára több példányt kicsempészett. Dieck állítása szerint két rózsafaj szolgáltatja a valódi rózsaoajat; az egyik: *Rosa alba* Linné, forma *suaveolens* Dieck, mely kevesebb, de finomabb olajat szolgáltat; a másik: *Rosa gallica*, forma *trigintipetala* Dieck, melyet Bulgáriában »trentafil«, harmincz-szirmu név alatt ismernek. Még egy harmadik rózsza is tenyésztetik Bulgáriában, mely egy ottani tekintélyesebb rózsatermelő állítása szerint Ruméliából, sőt Konstantinápolyból hozott Kazanlik vidékére. Ezt az utóbbi rózsát Dieck már régebben műveli s *Rosa byzantina* (gallica phoenicea) névvel ruházta fel. Ez a rózsafaj jó ideig el volt hanyagolva s a német olajgyártók csak ujabb időben kezdik nagyobb mértékben használni.

Aquilegia chrysantha, grandiflora alba. — Múleges párosítás által C. Kaiser nordhauseni üzletkertész telepén nyert új virágfaj. Tisztafehér, nagyvirágu, a chrysantha-fajoknak hosszansarkantyuzott jellegével; igen dús virágzatu s 2—3 évig kitartó gyöktörzsei éppen úgy alkalmazhatók a szabadföldi tenyésztésére, mint az edény művelésre. Magvak után szaporitva állandó marad; 1000 darab magonc törzse után alig ütött el 20 példány az anyafajtól.

Papaver orientale. — Angolországból ujabb időben egy divattá vált virág származott át a kontinensre s itt igen gyorsan kezd elterjedni. Ez a virág a keleti pipacs (*Papaver orientale*) különféle, most már tökéletesített kerti válfajaival. E növény gyökerei kitartók s a telet is jól kiállják; a bokor növése alacsony, virágszárai 1 méter magasságig emelkednek s szilárd merev tartással bírnak; levelek ciztkesek s a talajt sűrűn beborítják. Miután e virág a talajban nem válogatja, csupán a leghálódatosabb kerti virág-

goknak s rikitó színével méltó feltünést kelt. Legjobb szeptember—októberben, vagy tavaszkor kiültetni, ősszel kiültetett példányai azonban az első télen át lombbal födendők be, nehogy a száraz fagyok a frissen beültetett gyökereket a talajból kihuzzák. Legszébb válfajai a következők:

Blush Queen, igen gyengéd test-rózsaszínű; többszörös első osztályu kitüntetésben részesült.

Brillant, lángoló skarlátpiros.

Bracteata, nagy, ragyogó karminpiros virágokkal, melyek alul levélalakulag kiszélesedett murváktól környeztetnek.

Multiflora, sötét vérvörös, igen dúsan virágzik.

Prince of Orange, középnagy, fénylő narancspiros, közepén biborvörös.

Royal Skarlet, a legszebb e csoportban; roppant nagy virágai skarlátpiros színűek.

Salmon Queen, gyönyörű fakórózsaszínű.

Orientale, (törzsalak) nagy piros virágokkal. F.

Két uj tulipánfaj.

1. *Tulipa Dammanniana* Rgl. — Syriából a Carmel-hegységből származik; igen közel áll a *Tulipa montana*-hoz, csak hogy magasabb, nagyobb és későbbben nyílik. Zöld levelei jól megnyúltak, keskenyek s alig hullámosak. A virág színe skarlát-karmin, alapszínében nagy fekete, sárgával foglalt foltokkal. Egyike a legszebb vad tulipánoknak.

2. *Tulipa montana* Lindl. — Szintén Syriából származik. Kékes-zöld levelei hullámosak, szára alacsony, egyes virágzatu, melyek színökben karmin és skarlátpiros közt változnak, de alapjukban szintén sárgával

foglalt fekete foltot viselnek. Igen jó csoportvirág s hajtatra már január közepén virágzik.

Télen nyíló czigánycseresnye. — A czigánycseresnye (*Viburnum lantana*) tudvalevőleg egyike a legkorábban nyíló bokrok-nak s ernyőbugái a tél beálltaig már annyira ki vannak fejlődve, hogy az első meleg tavaszi napok után már szétbontakoznak. Ha az ilyen bugákat mintegy 3 héttel karácsony előtt, 15 — 20 cm. hajtással lemetszük, nedves homokba tűzdelve s üveggel leborítva a meleg szobába hozzuk, akkor e bugák, sőt még a levelek is gyors fejlődésnek indulnak s karácsonyig a virágok kinyílnak. Ezt a kísérletet még több koránnyló növénnyel is meg lehetne próbálni. Az üzletkertészre nézve e tünemény mindenesetre nagy fontossággal bírhat, minthogy több oly vadonban élő növény is létezik, mely bimbóit már télire előkészítve, az ily hajtatas mellett nyíló virágokat szolgáltathat, melyek a csokorkötéshez esetleg igen olcsó és jó anyagot nyújtanának.

Pergamon-rózsza. — Mesterséges csoport, rózsát és nefelejtsét ábrázolva, mely egy csinos magas üvegedényben foglal helyet. Ezen edény bárminő illatszerrel tölthető meg s ha most a csokor háta mögé rejtett gépezetet megnyomjuk, az illatszer finom nyílásokon át szertepermetezik s a környéket illatával árasztja el. Ezt az érdekes szalonczikket egy üvegcse finom illatszerrel együtt 6 márkáért (3 fjt 60 kr.) lehet beszerezni.

† **Tiringer Mihály.** — Mult hó 9-én kísértük Tiringer Mihály szabocsi postamestert és néptanítót az örök nyugalomba. Az elhunyt nagy művelője volt a kertnek, de különösen a rózsának. — És az örök világhosszág fényeskedjek néki!

UJ RÓZSAFAJOK.

Benoit Pernin. Thea. A. Myard. — Kicsiny, telt, jól alkotott, egyesével álló, igen élénk áttetsző karmin-rózsaszínű; növése elég erős, egyenes hajtásokkal, mely különben a lom-

of Edinburgh thearózsától, melynek ez ujdonság állandósított sportját képezi.

Sappho. Thea. W. Paul & Son. —

egyenes tartású; szalmasárga, rózsaszínnel árnyékolva, erős szirmokkal. Igen dús és tartós virágzattal. A bokor növése erőteljes; különösen ajánltatik az edénytenyésztésre.

Mad. Elie Lambert. Thea. E. Lambert (Lyon.) — Nagy, igen telt, gömbalaku, jól alkotott, szép tartású. A külső szirmok félig sárgásfehérek, a belsők világos rózsaszínűek, mely színek élesen lévén elhatárolva, a rózsának kiváló árnyalatot adnak. A bokor növése erős, kúszó jelleg nélkül. Anna Olivier × Souvenir de Paul Neyron.

Maman Cochet. Thea. S. Cochet. — A bokor növése erős; virága nagy, néha igen nagy, jól telt, test-rózsaszínű, sötétebb-világosabb karminnal elmosódva, melybe még fakósárga szín is van keverve; külső szirmai terjedelmesek s kissé hátrahajoltak, a középsők néha összesodrottak s csótáralakulag tömörülnek. Jó tartású, dús virágzatu illatos rózsza, mely némileg a Catherine Mermet-hez hasonlít, melynek magvaiból nyeretett. A Journal des Roses szerkesztője nagyanyjának a nevét viseli s ugyan e lap ez idei 9-ik száma színes ábráját is hozta.

Mrs. James Wilson. Thea. A. Dickson & Son. — Czitromsárga, sötétebb-világosabb árnyékolattal, a szirmok csúcsszegélyén gyengén rózsaszínnel elfutódva, központjában valamivel sötétebb. Nagy, igen jól telt, szabályosan alkotott, jó tartású, igen kellemes illattal. Növése

erős, bokra jól elágazó, nem sudaras, igen dús tartós virágzattal. Némileg hasonlít a Catherine Mermet-hez.

Souvenir du Rosiériste Gonod. Rem. Gonod. — Nagy, 12—14 cm. körfogattal, gömbalaku, jól telt, kitünő tartással; szép cseresnyepiros, felnyíláskor élénkebb színezetű, igen illatos. Bokra alacsony, de erős növésű, igen sűrű. Virágzata igen dús, lombozata barnás zöld. Igen jó edényrózsza s hajtáskor egy bokron 8—10 virágot is adott. Az elhunyt lyoni rózsatenyésztő: Gonod kertjében találtatott s most az üzlet utóda: Jean Ducher ifjabb fia által fog a forgalomba hozatni, ki e rózsának emlékből a tenyésztő nevét adta. Származik a Baronne de Rothschild-től; színes ábráját a Journal des Roses ez idei augusztusi füzeté hozta.

Président Dutailly. Prov. gall. hybr. Dubreuil. — Középnagy, telt, serlegalaku, összehajlott karminvörös, széleiken violaszínű szirmokkal; kitünően illatozó, virágzatát megújító faj, mely a tenyésztő állítása szerint a R. prov. gallica öntermékenyített magvaiból nyeretett. Semmivel sem több értékű a III-ad rendű remontáns rózsáknál s a növénytaui rendszer tekintetbevételével sem képez a kerti rózsák közt új csoportalakat, mivel már eredeténél fogva is csak a remontáns-csoporthoz számítható. A Journal des Roses mult évi 11-ik füzeté színes ábráját is hozta s a rajz után itélve, benne egy igen silány remontáns-alakot lehet felismerni.

IRODALMI SZEMLE.

Culture du rosier Maréchal Niel en plein air. (A Maréchal Niel termesztése szabadban. Journ. des Roses, 1889 Nro. 7.) D. T. F. aláírással utasítások adatnak e rózsza helyes kezelésére. Szerző felsorolja azon eseteket, midőn e rózsza erősen és folytonosan fejlődő hajtások mellett semmi virágzatot nem hoz. Dús és folytonos virágzat nyeresére szerző leginkább azt ajánlja, hogy a M. Niel-nél kis korona elérésére törekedjünk. Másrészt még az is javasoltatik, hogy nyugvás idején, vagyis midőn a rózsza nem hajt, néhány erősebb ágát messzük ki. A közlemény különben a zöld nyesegetéseknek egész sorozatát hozza javaslatba, mely mellett azután a M. Niel az egész meleg időszak alatt folytonosan és dúsán nyílik.

Les fourmis défendant les roses. (A hangyák megvédik a rózsát. Journal des Roses

1889. Nr. 8.) A Revue d'Horticulture-ből átvett közlemény, melyben Adrien Marx arra a következtetésre jön, hogy miután a hangyák a levéltetveket csápjaiik simogatásával, folytonosan ingerlik mézédés ürülékeik kibocsátására, a nagy nedvvesztés következtében a levéltetvek kimerülnek s elhalnak; szerinte tehát a hangyákat, mint a levéltetvek közvetett pusztítóit kimélni kell. — Ezen rettenetes közleményhez néhány szavunk volna: Soha senki sem látta még, hogy a hangyák tömeges megjelenésére a levéltetvek száma apadt volna, hanem inkább növekedett. A ki pedig a hangyák fejési műveletét közelebbről vizsgálta, azt tapasztalhatta, hogy a hangya egészen hasztalanul ingerli a levéltetűt, ha ennek nincsen kedve „mézét ereszteni.“ Szerzőt bizonyára ama tünemény vezethette tévutra, hogy a levéltetvek bizonyos időben vedlenek s így alkalommal a levéltettüres burkot tömegesen

láthatjuk a levéltetvektől ellepett ágacskákra tapadva lógni. E bundákat Marx minden bizonynyal a szerinte kimerülés folytán elhalt levéltetvek hulláinak tartotta.

Die rote Made. (A vörös kukacz. — Rosen-Zeitung, 1889. Nr. 3.) G. Henniecke egy még eddig fel nem ismert rovar álczáiról tesz említést, melyek a raffiával kötött nemesítvényeket annyira tönkre tették, hogy $\frac{9}{10}$ részük elveszett, míg a nyolcz-szálás nyers pamutfonál mellett a kár jelentéktelen volt, minthogy amaz ismeretlen rovar ezen át nem oly könnyen rakhatta petéit a nemesítés helyére. Henniecke szerint ez a vörös kukacz az alany fája és héja közt tartózkodik s néha egész éven át tömegesen jelenik meg. E közlemény után Drögemüller egyuttal véleményt ad e kukaczokról s azt ál-

litja, hogy azok a Rhynchytes-bogár néhány, a rózsafán is előforduló fajainak álczái lehetnek. — Nézetünk szerint sokkal valószínűbb, hogy e kukaczok valamely légyfaj álczái lehetnek, mivel a Rhynchytes-féle ormányos bogaraknak évenként csak egy ivadéka van, míg a légyfajoknál néha 4 sőt 5 az ivadékok száma, Henniecke szerint pedig e kukaczok egész nyáron át előfordulnak.

Zum Rostpilz. (A rozsdagombához. — Rosen-Zeitung, 1889. Nr. 4.) Alfred John leírja egy esetét a rozsdá kiirtásának, mely tökéletesen sikerült. A meglepett leveleket nedves kézzel nyelestől lecsipkedte, a hajtáson mutatkozó foltokat körmével lekaparta s a rozsdá kiirtása annyira sikerült, hogy beteg rózsái felépülve, még azon évben pompásan virítottak.

Rózsagalyakat

a téli nemesítéshez, mint eddig, úgy ezen túl is szállit:

a Rózsa Ujság szerkesztősége.

SZIVES TUDOMÁSUL.

Sp. A. úrnak Arad. — Becses levelét a jövő számra felhasználjuk. A M. Niel-ről már mások is nyertek magoncokat, de eddig valamennyinél oly kemények voltak a bimbók, hogy nem voltak képesek felnyilni. Ön tán szerencsésebb lesz. Különösen felhívjuk figyelmét a mai számunkban közlött Rosa rugosára.

Comte Henri Rignon.

Thea-hybr. — J. Pernet f.

